

Çevrim yazısının aslına uygun bir şekilde okuyucularla buluşturulmasına gayret edilen Ahmed Cevad Paşa'nın üç ciltlik *Târîh-i Askerî-i Osmânî* eserinin ilk kısmı daha çok yeniçerilik teşkilatıyla ilgilidir. Yeniçeri Ordusu'nun kuruluşundan 1826 yılında ortadan kaldırılmasına kadar geçen sürede söz konusu askerî yapı ayrıntılı bir şekilde bu kısımda anlatılmaktadır. Yeniçeriliğin kuruluşu, bölümleri, subay takımı, kışlaları, meclisleri, kanunları, kullandıkları silahlar ve kıyafetleri, âdet ve merasimleri, çıkardıkları isyanlar ve teşkilatın ortadan kaldırılmasının sebepleri ilk cildin ele aldığı konulardır.

Yazarın el yazısıyla kaleme aldığı ikinci ciltte ise, III. Selim ve II. Mahmud dönemi askerî islahatlar konu edilmiştir. Nizâm-ı Cedid ve Asâkir-i Mansûre-i Muhammediye orduları bu bölümün ana başlıklarıdır. Yazma eser hüviyetindeki son ciltte, Osmanlı Devleti için bir dönüm noktası olan Tanzimat sonrası ordu reformu izah edilmektedir. Özellikle bugünkü ordu yapılanmasına referans olarak göstereceğimiz çoklu ordu sistemi'ne geçiş bu ciltte anlatılmaktadır. Sultan Abdülmecid döneminde yapılan askerî islahatlar, çoklu orduların oluşturulması, rediflerin yeni sisteme intibakı, ülke genelinde yapılan nüfus sayımı ve kur'a faaliyetleri, ordu mensuplarının kullandıkları silahlar ve üniformalar, askerî nişan ve madalyalar, Kırım Harbi'nde müttefik ordular ile Osmanlı silahlı kuvvetlerinin durumu ve mukayesesi temel konular olarak ifade edilebilir.

TÂRİH-İ ASKERÎ-İ OSMÂNÎ
CİLT: I
AHMED CEVAD PAŞA

TÜRK-İSLÂM BİLİM KÜLTÜR MİRASI DİZİSİ: 40

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
CUMHURBAŞKANLIĞI
Hamiyelerinde

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES

Târîh-i Askerî-i
Osmânî
CİLT: I

AHMED CEVAD PAŞA

HAZIRLAYANLAR:
FATİH AKYÜZ - FATİH TETİK

Târîh-i Askerî-i Osmânî

CİLT I

Ahmed Cevad Paşa

Tarih-i Askeri-i Osmani

Cilt I

Ahmed Cevad Paşa

Türk-İslâm Bilim Kültür Mirası Dizisi: 40

ISBN: 978-605-2249-90-1 | 978-605-2249-89-5 (Takım)

DOI: 10.53478/TUBA.2021.068

Ankara, 2021

Hazırlayanlar

Fatih Akyüz (Dr.)

Fatih Tetik (Dr.)

Editör

Mehmet Mert Sunar (Doç. Dr.)

Tasarım ve Uygulama

Murat Acar

TÜBA Başkanı

Muzaffer Şeker (Prof. Dr.)

Proje Yayın Kurulu

Atilla Bir (Prof. Dr.)

Erhan Afyoncu (Prof. Dr.)

Hüseyin Sarıoğlu (Prof. Dr.)

M. Fatih Andı (Prof. Dr., Proje Yürütücüsü)

Muhittin Macit (Prof. Dr.)

Mustafa Çiçekler (Prof. Dr., Proje Yürütücüsü)

Mustafa Kaçar (Prof. Dr.)

Proje Yayın Koordinatörleri ve Danışmanları

Turgay Anar (Doç. Dr.)

Proje İdari İşler Sorumlusu

Duygu Erol

Baskı

MT Matbaa

Zübeyde Hanım Mah. Kazım Karabekir Cad.

Kültür İş Hanı No: 7/5 Altındağ / Ankara

Sertifika No: 41869

© Türkiye Bilimler Akademisi 2021

Bu eserin tüm yayın hakları, Türkiye Bilimler Akademisi'ne aittir.

Yayıncının yazılı izni olmadan kısmen veya tamamen basılamaz ve çoğaltılamaz.

Eserden kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Kitabın dil, bilim, etik ve hukuk açısından bilimsel sorumluluğu yazara aittir.

Türkiye Bilimler Akademisi'nin sorumluluğu bulunmamaktadır.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ

Vedat Dalokay Cad. No: 112 Çankaya 06670 Ankara

bilimklasikleri@tuba.gov.tr

0 312 442 29 03

www.tuba.gov.tr

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
CUMHURBAŞKANLIĞI

Şifâhelerinde

Târîh-i Askerî-i Osmânî

CİLT I

Ahmed Cevad Paşa

Hazırlayanlar
Fatih Akyüz
Fatih Tetik

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES

Tārīh-i Askeri-i Osmāni

Volume I

Ahmed Cevad Paşa

Turkish-Islamic Scientific and Cultural Heritage Series: 40

ISBN: 978-605-2249-90-1 | 978-605-2249-89-5 (Book Boxed Set)

DOI: 10.53478/TUBA.2021.068

Ankara, 2021

Prepared By

Fatih Akyüz (Dr.)

Fatih Tetik (Dr.)

Edited By

Mehmet Mert Sunar (Assoc. Prof. Dr.)

Design

Murat Acar

President of TÜBA

Muzaffer Şeker (Prof. Dr.)

Editorial Board of Project

Atilla Bir (Prof. Dr.)

Erhan Afyoncu (Prof. Dr.)

Hüseyin Sarıoğlu (Prof. Dr.)

M. Fatih Andı (Prof. Dr., Project Coordinator)

Muhittin Macit (Prof. Dr.)

Mustafa Çiçekler (Prof. Dr., Project Coordinator)

Mustafa Kaçar (Prof. Dr.)

Publication Coordinators and Advisors of Project

Turgay Anar (Assoc. Prof. Dr.)

Administrative Affairs Supervisor of Project

Duygu Erol

Publisher

MT Matbaa

Zübeyde Hanım Mah. Kazım Karabekir Cad.

Kültür İş Hanı No: 7/5 Altındağ / Ankara

Sertifika No: 41869

© Turkish Academy of Sciences 2021

All publishing rights of this work belong to the Turkish Academy of Sciences.

It may not be printed and reproduced partially or fully without the written consent of the publisher. It can be cited by providing full reference.

The author bears full scientific responsibility for the book in terms of language, academic, ethics and law. Turkish Academy of Sciences has no responsibility whatsoever.

TURKISH ACADEMY OF SCIENCES

Vedat Dalokay Cad. No: 112 Çankaya 06670 Ankara

bilimklasikleri@tuba.gov.tr

0 312 442 29 03

www.tuba.gov.tr

Under the auspices of the
PRESIDENCY OF THE
REPUBLIC OF TURKEY

Târîh-i Askerî-i Osmânî

VOLUME I

Ahmed Cevad Paşa

Prepared By
Fatih Akyüz
Fatih Tetik

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES

Büyük gelecekle, büyük geçmişlerin bilgi ve birikimi üzerine inşa edilir.

Türkiye, ihtişamlı bir medeniyetin ve zengin bir tarihin meydana getirmiş olduğu büyük bir birikimin varisidir. Kökleri bilime, bilgiye, hikmete ve irfana dayanan bu birikim, ülkemizin geleceğinin inşası gayretlerinde de en önemli referansımız olmalıdır. Bu büyük birikimden yararlanmadığımız takdirde, geçmişimizi “müzelik bir emtia”ya dönüştürürüz, sağlıklı bir gelecek inşa edemeyiz.

Zira tarih, sadece geçmişte olup biten değil, aynı zamanda bugüne kalan, yarına da aktarılacak olandır. Milletler tarihte yalnızca geçmişlerini değil, geleceklerini de ararlar. Geçmişiyile barışamayan, tarihini yorumlayamayan, ecdadına yabancılaşan milletler, sağlıklı bir gelecek inşa edemezler.

Çağımıza ve geleceğe yapacağımız etki bakımından, sahip olduğumuz zengin mirası yeniden ve daha güçlü biçimde harekete geçirmemiz gerekiyor. Türkiye Bilimler Akademisi tarafından yürütölen “Türk-İslâm Bilim ve Kültür Mirası Projesi”ni, işte bu amaca yönelik bir çalışma olarak değerlendiriyorum.

Proje kapsamında, sosyal bilimler, İslâmî ilimler, Türkiyat, sağlık ve tabiat bilimleri ve teknik bilimler alanlarında hazırlanan eserlerin, bilim ve kültür hayatımıza kazandırılmasını takdirle karşılıyorum.

Bu vesileyle, eserlerin müelliflerini rahmet ve şükranla yâd ediyor, projenin hayata geçirilmesinde görev alan bilim adamlarımız ile TÜBA mensuplarını kutluyorum.

Recep Tayyip Erdoğan

T.C. Cumhurbaşkanı

Takdim

Sürdürülebilir kalkınma; “güçlü makroekonomik politikalar” ile “rekabeti odağına alan yapısal reformların” bir arada uygulanması ile mümkündür. Rekabette söz sahibi olabilmek ise; bilimsel ve teknolojik gelişmelerden en iyi şekilde faydalanmak, bu gelişmeleri içselleştirmek ve bir sonraki adımı da tasarlamakla mümkün oluyor. Bunu başarabilen ülkeler gelişmişlik konusunda rakiplerini geride bırakıyor ve küresel ekonomide daha fazla söz sahibi olmaya başlıyor.

Bilimsel ve teknolojik gelişme “yeni”, “daha iyi” ve “keşfedilmemiş” olanı arama çabasıdır. Fakat bu çaba, geçmişten asla kopuk değildir. Geçmiş mirasın çok daha iyi anlaşılması, geleceğin daha sağlam inşası için bir zorunluluk olarak karşımıza çıkıyor. Türkiye tam da bu noktada, bulunduğu coğrafya ve sahip olduğu eşsiz tarihi ve kültürel birikimiyle ciddi bir karşılaştırmalı üstünlüğe sahiptir. Türk-İslâm medeniyetinin kadim bir üyesi olarak; insanlığın bilimsel, teknik ve kültürel gelişimine çok somut katkıları olan bir medeniyetin mirasçısıyız.

Türk-İslâm medeniyetine ait eserlerin gün ışığına çıkarılması; yeni kuşakların geçmişten feyz alarak daha güçlü bir motivasyonla yola devam etmesine katkı sağlayacaktır. Bu eserler ayrıca, bilim, Ar-Ge ve yenilikçilik konusundaki politikalarımız için de girdi sunarak, farklı bakış açılarından faydalanma imkanı verecektir. Bu kapsamda, Sayın Cumhurbaşkanımızın himayelerinde, Türkiye

Bilimler Akademisi (TÜBA) tarafından yürütölen “Türk-İslâm Bilim Kültür Mirası Projesi”ni çok değerli ve benzersiz bir adım olarak görüyorum. Proje; matematik, astronomi, tarih, coğrafya, edebiyat ve felsefe gibi alanlarda saygıdeğer İslâm âlimleri tarafından hazırlanan eserleri bilim dünyasına kazandırmayı amaçlıyor.

Yüksek himayeleri için Sayın Cumhurbaşkanımıza şükranlarımı zı arz ediyorum. Başta TÜBA çalışanları olmak üzere, bu çok kıymetli proje için emeği geçen herkesi içtenlikle tebrik ediyorum. Eserlerin yazarlarını rahmet ve hayırla yâd ediyor, Projenin Milletimizin bilimsel ve topyekün kalkınması için yararlı olmasını diliyorum.

Mustafa Varank

T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanı

Sunuş

Ülkelerin bilimsel ilerlemesi ve yenilikçilik performansı, topyekûn kalkınma ile uluslararası rekabette üstünlük sağlama bakımından stratejik öneme sahiptir. Toplumların geleceğinin güvenle inşası ve refahın toplumun tüm katmanlarına yayılması bilimin, bilimsel düşünce ve yaklaşımların önemsenmesi ve yaygınlaştırılması, gençlerin bilim ve araştırma alanına yönlendirilmesi, bilimsel çalışma ve başarıların teşvik edilmesi ile mümkündür. Bu konular, dünyadaki bilim akademilerinde olduğu gibi milli akademimiz Türkiye Bilimler Akademisi'nin (TÜBA) amaç ve görevleri arasında yer almaktadır. Belirlenen hedeflere ulaşmak için sahip olduğumuz medeniyet birikimini iyi anlamak zorundayız.

Millet olarak, önemli bir bölümü gün ışığına çıkarılmayı ve değerlendirilmeyi bekleyen zengin bir bilim ve kültür mirasına sahip bulunuyoruz. Bu mirasın daha görünür ve yararlanılır kılınması, bugünkü ve gelecekteki bilimsel performansımız ve ulusal hedeflerimize ulaşmamız açısından büyük önem taşımaktadır. Tarihsel birikim ve mirasın ortaya çıkarılması ve değerlendirilmesi, diğer yararları yanında, bilimsel ilerleme ve yenilikçi çalışmalar için gerekli cesaret, özgüven ve motivasyona yapacağı katkı bakımından da büyük önem taşımaktadır.

Ülkelerin ekonomik gelişmişlik ve kalkınma yarışında son iki yüzyıldır devam eden göreceli konumumuz ile geleceğe yönelik yüksek amaçlarımız dikkate alındığında, bireysel ve toplumsal düzeyde sağlıklı bir benlik/kimlik ve özgüven inşası ile güçlü bir ekosistem ve kültürün oluşturulmasına gerek olduğu ve bu konuda her Türk kurumunun katkı ve destek sağlamasının ulusal bir görev olduğu açıktır.

TÜBA Türk-İslâm Bilim Kültür Mirası Projesi, ülkemizin millî bilimler akademisi olma sorumluluğu ile Kalkınma Bakanlığı'nın mali desteğiyle 2014 yılında başlatılmıştır. Proje kapsamında Türk-İslâm medeniyeti havzasında, fen, mühendislik, Türkiyat, sosyal bilimler, dinî ilimler gibi alanlarda eski-farklı Türk lehçeleri ile diğer dillerde üretilmiş, uzman bilim insanlarımızca seçilen 100 eserin, imkân ve ihtiyaca göre transliterasyonu, tıpkıbasımı ve/veya tercümesi yapılarak yayımlanması yoluyla bilim ve kültür âleminin ve gelecek kuşakların istifadesine sunulması hedefi doğrultusunda yayınlarımız devam etmektedir.

TÜBA Türk-İslâm Bilim Kültür Mirası Projemiz, çok sayıda paydaşın doğrudan ve dolaylı katkı ve desteklerinin eseridir. Projemizin başlangıçtan beri Sayın Cumhurbaşkanımızca desteklenmesi ve 2018 yılı başından itibaren resmen Cumhurbaşkanlığı himayelerine alınmış olması, Akademimiz açısından büyük bir onur ve teşvik kaynağı olmuştur. Bilime ve projemize verdikleri çok değerli destek ve yüksek himayeleri için Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'a kalbî şükranlarımızı arz ediyorum.

Bugüne kıyasla oldukça kısıtlı koşullarda bilimsel mirasımızı oluşturan eserleri kaleme alan bilim ve kültür tarihimizin kahramanlarını rahmet ve şükranla yad ediyorum. Bu eserlerin çoğaltılması, saklanması ve bugüne ulaşmasında rol alan isimsiz kahramanları da saygıyla anıyorum.

Eserlerin transliterasyonu, tıpkıbasımı ve/veya tercümesi ve tahlilini yaparak günümüzün ve geleceğin okuyucu ve araştırmacılarına ulaşmasını sağlayan bilim insanlarımıza müteşekkirimiz. Yayına hazırlık ve basım sürecinde rol alan Akademi üyelerimiz, bilim insanlarımız ve çalışanlarımız ile projeye katkı sağlayan tüm paydaşlarımıza da teşekkür ediyorum. Ayrıca, Türk-İslâm Bilim Kültür Mirası Projesi'nin hayata geçirilmesinde katkılarından ötürü Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar'a minnettarız.

TÜBA Türk-İslâm Bilim Kültür Mirası Projesi kapsamında yayımlanan eserlerin milletimizin bilimsel ilerlemesi ve topyekûn kalkınması ile medeniyet ihyası/inşası süreci bakımından yararlı olmasını diliyorum.

Prof. Dr. Muzaffer Şeker

TÜBA Başkanı

Dr. Fatih Akyüz

Türkiye Büyük Millet Meclisi

fatihakyuz[at]tbmm.gov.tr / fakyuz[at]gmail.com

ORCID: 0000-0002-6215-9784

Dr. Fatih Akyüz, 2003 yılında Sakarya Üniversitesi Tarih Bölümü'nden mezun olarak lisans eğitimini tamamladı. 2006 yılında "Kırım Savaşı'nın Lojistiğinde İstanbul'un Yeri (1853-1856)" adlı teziyle yüksek lisansını Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü'nde yaptı. Aynı yerden "Osmanlı Ordusunun Modernizasyonu: Irak ve Hicaz Ordusu Örneği (1848-1876)" başlıklı çalışmasıyla 2016 yılında doktora derecesi aldı. 2006 senesinden beri Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesi altında yayın faaliyetleri icra etmektedir. Osmanlı/ Cumhuriyet dönemi askeri tarih, yakınçağ ve son dönem siyasi tarihi ve Avrupa savaş tarihi, alanlarına ilgi duymakta ve çalışmalarını sürdürmektedir.

Dr. Fatih Akyüz

The Grand National Assembly of Turkey

fatihakyuz[at]tbmm.gov.tr / fakyuz[at]gmail.com

ORCID: 0000-0002-6215-9784

Dr. Fatih Akyüz graduated from Sakarya University, Department of History in 2003 and completed his undergraduate education. In 2006, he completed his master's degree at Marmara University Turkic Studies Institute with his thesis "The Place of İstanbul in the Logistics of the Crimean War (1853-1856)". He received his doctorate degree in 2016 from the same place with his study titled "Modernization of the Ottoman Army: The Case of The Iraq and Hejaz Army (1848-1876)". Since 2006, he has been performing broadcasting activities under the Turkish Grand National Assembly. He is interested in the fields of Ottoman/Republican military history, contemporary and recent political history and European war history and continues his studies.

Dr. Fatih Tetik

Türkiye Büyük Millet Meclisi

fatihtetik[at]tbmm.gov.tr / ftetik[at]gmail.com

ORCID: 0000-0002-1002-2487

Dr. Fatih Tetik, 2004 yılında Marmara Üniversitesi Tarih Bölümü'nden mezun oldu. 2007 yılında "Tanzimat Dönemi Kamu Sağlığı Politikaları" başlıklı teziyle master çalışmasını Marmara Üniversitesi'nde tamamladı. 2017 yılında ise "II. Abdülhamid Dönemi Kara Harp Sanayii (1876-1908)" başlıklı çalışmasıyla Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Tarihi Bilim Dalı'nda

doktora derecesini aldı. 2007 yılından beri Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde yayın faaliyetlerine katkı sunmaktadır. Osmanlı/Cumhuriyet dönemi harp tarihi, askerî teknoloji, parlamento ve demokrasi tarihi ve iktisat tarihi alanları üzerine ilgi duymakta ve çalışmalarını sürdürmektedir.

Dr. Fatih Tetik

The Grand National Assembly of Turkey

fatihmetik[at]bmm.gov.tr / ftetik[at]gmail.com

ORCID: 0000-0002-1002-2487

Dr. Fatih Tetik graduated from Marmara University, Department of History in 2004. In 2007, he completed his master's degree at Marmara University with his thesis titled "*The Public Health Policies in the Tanzimat Era*". In 2017, he received his doctorate from Marmara University Social Sciences Institute, Department of Economic History with his study titled "*Military Industry in the reign of Abdulhamid II (1876-1908)*". He has been contributing to the publishing activities in the Turkish Grand National Assembly since 2007. He is interested in the fields of Ottoman/Republican war history, military technology, parliamentary and democracy history and economic history and continues his studies.

İçindekiler

Takdimler ve Sunuş

Kısaltmalar	23
Özet	25
Önsöz	29
Ahmed Cevad Paşa'nın Hayatı ve Eserleri	31
Ahmed Cevad Paşa'nın Tarihçiliği ve Târîh-i Askerî-i Osmânî	37
Metinde Takip Edilen Usul	49
Kaynakça	51
Metin	55
Mukaddime	
Kuvve-i Berriye-i Osmâniye	83
KİTÂB-I EVVEL	
Yeniçeriler	89

Fasl-1 Evvel	
Yeniçerilerin Sûret-i İhdâsı	89
Fasl-1 Sâni	
Yeniçerilerin Sûret-i İnkisâmı	93
Fasl-1 Sâlis	
Ortaların Esâmî-i Mahsûsa ve Müşterekesi	95
Fasl-1 Râbi'	
Yeniçeri Ocağı'nın Büyük Zâbitâmı	101
Fasl-1 Hâmis	
Beher Ortanın Zâbitâmı	111
Fasl-1 Sâdis	
Yeniçeri Ocağı'nın Kışlalarıyla Meclisleri	115
Fasl-1 Sâbi'	
Yeniçerilerin Kânûn-ı Esâsisi	121
Fasl-1 Sâmin	
Yeniçerilerin Mikdâr-ı Nüfusu	137
Fasl-1 Tâsi'	
Ulûfe	151
Fasl-1 Âşir	
Ulûfe Defteri	177
Fasl-1 Hâdî Aşer	
Cülûs Bahşışı	197
Fasl-1 Sâni Aşer	
Ta'yînât	203
Fasl-1 Sâlis Aşer	
Yeniçeri Ortalarının Memâlik-i Şâhâne'de Buldukları Mevâki'	207
Fasl-1 Râbi' Aşer	
Yeniçerilerin İlgâları Târîhine Kadar Devletimizde Müsta'mel Olan Elbise ve Kavuk ve Tûğa Dâ'ir Ba'zı Ma'lûmât	219
Fasl-1 Hâmis Aşer	
Elbise	227

Fasl-1 Sâdis Aşer	
Yeniçerilerin İsti'mâl Etdikleri Esliha	237
Fasl-1 Sâbi' Aşer	
Yeniçeri Çadırları	279
Fasl-1 Sâmin Aşer	
Mûsîka	285
Fasl-1 Tâsi' Aşer	
Acemi Oğlanları – Devşirme Kânûnu	289
Fasl-1 İşrîn	
Yeniçerilerin Eyyâm-ı Resmî ve Evkât-ı Mahsûsalarında İcrâ Eyledikleri Âdâta Dâ'irdir	311
Fasl-1 Ehadi ve İşrîn	
Yeniçerilerin Vakit Vakit Çıkardıkları İhtilâller İle Bunların Esbâb u Menşe'i – Ve Bu Asker Hangi Târîhe Kadar Muhârebelerde İsbât-ı Merdâneği İle Vezâ'if-i Askeriyeyi İfâ Edüb Ne Vakitden Sonra Tebdîl-i Hâl Ederek Pây-ı Sebât ve Şecâ'atlerine Tezelzül Ârız Olduğu Ve Şu Tezelzüllük İleti	333
Fasl-1 İsneyn ve İşrîn	
Eşkinici Tertîbi – Yeniçeri Ocağı'nın İlgâsı	395
Dizin	425
Birinci Cildin Albümü	441

Table of Contents

Preface

Abbreviations	23
Abstract	27
Foreword	29
Ahmed Cevad Pasha's Life and Works	31
The Historiography of Ahmed Cevad Pasha and Târîh-i Askerî-i Osmânî	37
Method Followed in the Text	49
References	51
Text	55
Introduction	
Ottoman Army	83
FIRST BOOK	
Janissaries	89

First Chapter	
Establishment of the Janissary Corps	89
Second Chapter	
Unit Structure of the Janissary Corps	93
Third Chapter	
Special and Collective Names of Janissary Regiments (<i>Ortas</i>)	95
Fourth Chapter	
Higher Echelons of the Janissary Corps	101
Fifth Chapter	
Officers of Each <i>Orta</i>	111
Sixth Chapter	
Barracks and Councils of the Janissary Corps	115
Seventh Chapter	
The Regulations of the Janissaries	121
Eighth Chapter	
Number of Janissaries	137
Ninth Chapter	
<i>Ulûfe</i> (Salaries)	151
Tenth Chapter	
Definition of Payroll Registers	177
Eleventh Chapter	
Accession Gratuity (<i>Cûlûs Bahşîsî</i>)	197
Twelfth Chapter	
Rations of the Janissaries (<i>Tâ yîmât</i>)	203
Thirteenth Chapter	
The Distribution of the Janissary <i>Ortas</i> in the Various Places and Fortresses of the Empire	207
Fourteenth Chapter	
Some Information About Dress, Cap (<i>Kavuk</i>) and <i>Tuğ</i> Used Until the Abolition of the Janissaries	219
Fifteenth Chapter	
Suits	227

Sixteenth Chapter	
Arms of the Janissaries	237
Seventeenth Chapter	
Janissary Tents	279
Eighteenth Chapter	
Military Band	285
Nineteenth Chapter	
<i>Adjemi Oghlans</i> , Enrolment System (<i>Devshirme Law</i>)	289
Twentieth Chapter	
The Customs Performed by Janissaries on Official and Special Occasions ...	311
Twenty-First Chapter	
The Reasons For Janissary Revolts and the Deterioration of Their Discipline	333
Twenty-Second Chapter	
Organization of the <i>Eshkincis</i> [Abolition of the Janissary <i>Odjak</i>]	395
Index	425
First Volume Album	441

Ahmed Cevad Paşa

Özet

Literatürde var olan büyük boşluğu doldurmak amacıyla Osmanlı askerî tarihine dair mufassal bir eser yazma motivasyonu ile yola çıkan Ahmed Cevad Paşa, yerli ve yabancı kaynakları kullanarak Osmanlı İmparatorluğu'nun uzun ve etkileyici tarihine önemli bir katkı yapmış ve on cilt olarak düşündüğü eserinden üç cildini tamamlayabilmişti. 22 bölümden oluşan ve yaklaşık 300 sayfadan oluşan ilk ciltte, kuruluşundan 1826 yılında ortadan kaldırılışına kadar Yeniçeri Ordusu ayrıntılı bir şekilde değerlendirilmiştir. İlk cildin birinci kitabında Yeniçeriliğin kuruluşu ve kısımları, subay takımı, kışlaları, meclisleri, mevcudu, kanunları, ulufe ve cülus bahşışı, kullandıkları silahlar ve kıyafetleri, kendilerine has âdet ve merasimleri detaylı olarak işlenmiştir. Ayrıca, devlet otoritesine karşı çıkardıkları isyanlar ve kurumun ortadan kaldırılması da bu bölümün konularındandır.

Yazma bir eser olan 120 sayfalık ikinci ciltte ise, III. Selim ve II. Mahmud dönemi askeri ıslahatlardan bahsedilmektedir. Nizâm-ı Cedîd ve Asâkir-i Mansûre-i Muhammediye orduları bu bölümde ana başlıklar olarak ele alınmıştır. İkinci cildin ikinci kitabında, askerî ıslahata dair üst düzey yöneticiler tarafından takdim edilen raporlar, bunların içeriği, İrâd-ı Cedîd Hazinesi, Nizâm-ı Cedîd Ordusu'nun kuruluşu, yeni ordunun talimi, kullandıkları silah ve uniformalar, muharebelerde gösterdikleri başarılar ele alınmıştır. Aynı cildin üçüncü kitabında, yerli kulu, serhad kulu, azeb, sekban, yörük gibi askeri sınıflar bahis konusu yapılırken, son bölüm

olan dördüncü kitapta ise Asâkir-i Mansûre-i Muhammediye Ordusu'nun kuruluşu, Seraskerlik makamının teşkili, talimli ordunun İstanbul ve taşralarda teşkilatlanması, bazı kışlaların inşası, Harbiye ve Tıbbiye mekteplerinin kurulması, redif askerinin teşekkülü gibi mevzular konu edilmektedir. Genel olarak bakıldığında bu bölüm, Sultan Abdülmecid'in saltanatının başlangıcı olan 1839 yılına kadar yapılan düzenlemeleri kapsamaktadır.

Üçüncü cildin beşinci kitabında, Osmanlı Devleti'nin idarî ve siyasî hayatında milat olarak kabul edilebilecek bir sürecin başlangıcı olan Tanzimat sonrası ordu reformu izah edilmektedir. Özellikle bugünün ordu yapılanmasına referans olarak göstereceğimiz “çoklu ordu sistemi”ne geçiş bu ciltte anlatılmaktadır. Sultan Abdülmecid döneminde yapılan askerî ıslahat, çoklu orduların oluşturulması (Hassa, Dersaadet, Rumeli, Anadolu, Arabistan, Irak-Hicaz), rediflerin bu sisteme intibakı, ülke genelinde yapılan nüfus sayımı, bazı komisyonların ve meclislerin teşkili, ordu mensuplarının silah ve üniformaları, nişan ve madalyalar, Kırım Savaşı'nda müttefik ordular ile Osmanlı silahlı kuvvetlerinin durumu ve mukayesesi ve ordu müşirlerinin listesi önemli başlıklardır. 270 sayfa olan üçüncü cilt yine yazma eser hüviyeti taşımaktadır.

Günümüz Latin alfabesine aktardığımız ve Osmanlı askerî tarihine dair oldukça önemli bilgi ve belgeleri ihtiva eden bu önemli eserin harp tarihi literatürü üzerine yapacağı katkı aşikardır. Eser, harp tarihi çalışmaları için oldukça önemli bir referans olduğu gibi farklı bilim dallarından ilgililere hitap edecek malumatları barındırması bakımından da ehemmiyete şayandır.

Abstract

Ahmed Cevad Pasha, who set out with the motivation to write a detailed work on the Ottoman military history in order to fill the great gap in the literature, made an important contribution to the long and impressive history of the Ottoman Empire by using local and foreign sources, and was able to complete three volumes of his work, which he thought was ten volumes. In the first volume, consisting of 22 chapters and approximately 300 pages, the Janissary Army was evaluated in details from its establishment until its abolition in 1826. In the first chapter of the first volume, the establishment and parts of the Janissaries, officer' team, barracks, assemblies, presence, laws, salary, the weapons and clothes they use, their customs and ceremonies are handled in detail. In addition, the revolts against the state authority and the abolition of the institution are also the subject of this chapter.

In the second volume of 120 pages, which is a manuscript, III. Selim and II. Mahmud period military reforms are mentioned. Nizam-ı Cedid and Asakir-i Mansure-i Muhammediye armies are discussed as the main headings in this section. In the second volume of the second book, the reports presented by senior administrators on military reform, their content, the Treasure of İrâd-ı Cedid, the establishment of the Nizam-ı Cedid Army, the training of the new army, the weapons and uniforms they used, and their success in battles were discussed. In the third chapter of the same volume, while discussing military classes such as serhad

kulu, azeb, sekban, yörük, in the fourth chapter, which is the last part of the second volume, issues such as the establishment of the Asâkir-i Mansûre-i Muhammediye Army, the formation of the Serasker's office, the organization of the trained army in İstanbul and the provinces, the construction of some barracks, the establishment of the military and medical schools, and the formation of the redif soldier are discussed. In general, this section covers the arrangements made until 1839, the beginning of the reign of Sultan Abdülmecid.

In the fifth chapter of the third volume, the post-Tanzimat army reform, which is the beginning of a period that can be considered a milestone in the administrative and political life of the Ottoman Empire, is explained. The transition to the “multi-army system”, which we will refer to as a reference to today's army structure, is explained in this volume. Military reforms made during the reign of Sultan Abdülmecid, the creation of multiple armies (Hassa, Dersaadet, Rumeli, Anadolu, Arabistan, Irak-Hicaz), the adaptation of the redifs to this system, the census carried out throughout the country, the formation of some commissions and assemblies, the weapons and uniforms of the members of the army, insignia and medals, the situation and comparison of the Allied armies and the Ottoman armed forces in the Crimean War and the list of army marshals are important topics. The third volume, which has 270 pages, is also a manuscript.

It is obvious that this important work, which we have transferred to today's Latin alphabet and contains very important information and documents about the Ottoman military history, will contribute to the literature of war history. The work is not only a very important reference for war history studies, but also important in terms of containing information that will appeal to interested people from different disciplines.

Önsöz

Osmanlı Devleti'nde son dönem yönetim kademesinde asker-bürokrat olarak önemli vazifeler edinmiş ve hatta siyasî organizasyonun en üst pozisyonu olan sadrazamlığa kadar yükselmiş Ahmed Cevad Paşa, aynı zamanda Osmanlı askerî tarihine önemli katkılarda bulunmuş önemli bir ilim adamıdır. Yabancı dil bilmesi, yerli ve yabancı kaynaklara olan aşinalığı ve resmî evrakı kullanma kabiliyetiyle ilim alemine yaptığı hizmetler devlet adamı kişiliği yanında ona bir akademisyen kimliği de kazandırmaya yeterdir.

Osmanlı askerî tarihini konu edinen ve harp geçmişini derli toplu olarak bir arada sunan Ahmed Cevad Paşa'nın *Târîh-i Askerî-i Osmânî* eserinin çevrimyazı olarak hazırlanması, sadece Türk askerî tecrübesinin gelecek nesillere aktarılması açısından değil, bugün unutulmuş pek çok deyim, işaret, gelenek ve adetlerin sistematik olarak bir çalışmada okuyucuların hizmetine sunulması ve askerî tarih, kurum tarihi, kültür tarihi üzerine araştırmacılar için birinci elden kaynak eser olarak yayım hayatına kazandırılması, çalışmanın bilim dünyasına yapacağı yaygın etkiye işaret etmektedir.

Söz konusu bu önemli çalışmanın yayına hazırlanması sürecinde teşvik ve cesaretlerini esirgemeyen tüm hocalarımıza, eserin

neşrini üstlenen Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) Başkanı Prof. Dr. Muzaffer Şeker ve tüm TÜBA çalışanlarına, tenkitleriyle metnin olgunlaşmasını sağlayan editör ve hakemlere bir kez daha teşekkürlerimizi sunarız.

Fatih Akyüz / Fatih Tetik

28 Kasım 2021, Ankara